

Формування специфічних особистісних якостей у студентів гуманітарних спеціальностей

Професійна підготовка студентів спеціальностей «Середня освіта», «Професійна освіта», «Здоров'я людини», «Фізична реабілітація» передбачає формування певних особистісних якостей, які б відповідали вимогам професійної діяльності: любов до ближнього, співчуття, піклування та допомога слабшому. Формування цієї підструктури особистості в старшому юнацькому віці є складним процесом, т.я. передбачає зміни у її установчих, ціннісних, моральнісних і мотиваційних структурах.

Враховуючи невисокий соціально-економічний статус названих спеціальностей, а звідси й невисокий рівень мотивації, на викладачів лягає велика відповідальність по створенню психолого-педагогічних умов для перетворення мотивації, системи ціннісних орієнтацій та інтенсивного розвитку спеціальних здібностей.

Для розробки диференційованої системи управління розвитком особистості студента викладач повинен спиратися на знання таких підструктур особистості, як її направленість, що включає інтереси, потреби особистості та її ціннісні орієнтації.

Однією з головних психологічних умов є органічне поєднання виховного матеріалу із змістом лекції або практичного заняття. Виховна інформація, обумовлена темою, повинна органічно та природно витікати із її змісту, психологічно доступно сприйматися в єдності. В зв'язку з війною на Донбасі великого значення набувають приклади реальних подій викладені в контексті певних тем. Наприклад, при вивченні теми: «Кровотечі, перша допомога» (дисципліна «Основи медичних знань») розповідь про Володимира Доноса, вчителя-добровольця, тяжкопораненого в Лвовайському котлі. При розгляді теми: «Термічні опіки» згадка про 5-річну Настю Овчар, яка отримала 80% опіків поверхні тіла, рятуючи дворічну сестричку з вогню тощо.

Суттєвим психологічним моментом є емоційне забарвлення виховної інформації. З цією метою може бути використаний будь-який матеріал, який виводить студентів із стану емоційної рівноваги, викликає як позитивні, так і негативні емоції. При складанні ситуаційних задач з дисциплін медико-біологічного спрямування використовуємо об'єктивні факти, що стимулює студентів до пошуку шляхів розв'язання проблеми. Це формує психологічну готовність студентів до реальних умов професійної діяльності.

На фоні загального вдосконалення у студентів всіх психічних процесів звертає увагу формування моральнісних та суспільно-політичних відносин, життєві та світоглядні настанови. Наразі найбільш актуальними виховними аспектами розвитку особистості майбутнього фахівця при вивченні дисциплін медико-біологічного спрямування є деонтологічний, гуманістичний, етичний, патріотичний, психологічний, правовий, екологічний тощо. До труднощів виховання слід віднести опірність студентів до зовнішніх впливів. Нерідко виявляється категоричність думок і максималізм вимог до інших, нетерпимість лицемірства, грубості, скептичне, критичне, іронічне відношення до викладачів, режиму навчального закладу. Все це заставляє суттєво змінювати форми та методи роботи.

«Гуманне педагогічне мислення, як вічна істина і як стрижень усякого вищого педагогічного вчення та спадщини, таїть у собі можливість постійного оновлення життя школи, багатогранної творчої діяльності вчителя та вчительських колективів». Гуманістичний підхід вимагає, щоб у якості головної мети навчально-виховного процесу у вузі було створення передумов для самореалізації особистості студента,

формування у нього потреб до подальшого самопізнання, творчого саморозвитку, об'єктивної самооцінки та відповідальності.

Інна Каряка
к. психол. н., доц., м. Київ

Диференціально-психологічні особливості прояву здібностей до навчання у студентів-психологів

Зміни в суспільстві зумовлюють зростання інтересу вчених до проблеми здібностей людини, оскільки саме цей феномен людської психіки обумовлює якісну та кількісну характеристику успішності та продуктивності виконання нею будь-якої діяльності.

З великою зацікавленістю розгляд даного питання здійснюється в рамках багатьох галузей наукових знань. Так, зокрема, в педагогіці здібності розглядаються як набір схильностей до певного роду діяльності, у соціології вони виступають як розвиток цих схильностей в умовах взаємодії із зовнішнім середовищем, в психології здібності виступають комплексним явищем, що керує схильностями людини під впливом певних чинників, в у диференційній психології здібності вивчаються за допомогою психологічних, типологічних відмінностей проявів у представників вікових, гендерних, соціальних та інших груп.

Відомо, що сьогодні існує значне розмаїття поглядів різногалузевих науковців щодо вивчення даної проблеми, де здібності визначаються як певна активність людини, що є досить складною діяльністю людини, функціонування, розвиток і прояв якої має певні специфічні характеристики, які досить складно діагностувати. Напевно саме тому, питання обдарованості, талановитості та геніальності на сьогоднішній день в наукових колах має більше запитань ніж відповідей. Відповідно до цього, особливе значення в психолого-педагогічній практиці має проблема вивчення диференціального аспекту здібностей до навчання у студентів-психологів.

Означена проблема викликала зацікавленість щодо її вирішення в науковців різних галузей різних епох. Так, ще Платон стверджував, що здібності людини визначені природою, а їх розвиток обумовлено спадковістю. Демокріт вважав, що людина стає досконалою не від природи, а завдяки вихованню. Відтак, на основі думок цих видатних постатей викає протиріччя між механізмом розвитку та функціонування здібностей.

Із прогресуючим заглибленням у вивчення проблеми обдарованості виділились дві теорії : соціальна і генетична, де перша полягала в тому, що більшість людей від народження однаково наділені розумом і різниця у рівні їх здібностей зумовлена різницею життєвих умов (Дж. Локк, К. Гельвецій), а друга – стверджувала, що обдарованість як вроджене досить рідкісне явище, що успадковується від батьків, але навіть не в кожному поколінні, а трапляється таке, що воно передається через одне або навіть декілька поколінь (Ф.Гальтон, Р.Стернберг).

З цього приводу Л.Виготський неодноразово вказував на те, що кожна ознака набуває чогось нового, чого не було у спадкових задатках під час розвитку, і саме завдяки цьому вага спадкових впливів то посилюється, то послаблюється або ж взагалі відсувається на задній план.

Здібності до навчання виражають внутрішні особливості особистості, до яких також відноситься той факт, що внутрішнє завжди опосередковане зовнішнім і невіддільне від нього. Відтак, можна сказати, що здібності до навчання детермінуються рядом факторів: типом нервової системи, асиметрією півкуль, віком та статтю особистості.

Відносно статі можна сказати що представники чоловічої статі студентства